

Садрија

Садрија
Садрија
Садрија
Садрија
Садрија
Садрија

Музей

БРАНИСЛАВ КОЈИЋ

ПРОСТОР У СЕЛУ СЕЛО У ПРОСТОРУ

Хронолошки преглед стварија до сада у животу
и раду Бранислава Којића

Библиографија Бранислава Којића

Каталог експоната

Рефлексије на научне конференције

ГЕОГРАФСКИ ИНСТИТУТ
„Јован Цвијић“ САНУ

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
Галерија науке и технике

Београд 2017

Импресум

Галерија науке и технике САНУ бр. 30
**Бранислав Којић – простор у селу,
село у простору**

Аутори изложбе
Злата Вуксановић-Мацура
Марија Дробњаковић
Јована Тодорић
Александра Спалевић

Изложбу приређују
Географски институт „Јован Цвијић“ САНУ
Галерија науке и технике САНУ

Визуелни идентитет и графички дизајн
Вјеко Сумић

Лектура
Милена Богдановић

Сарадници на реализацији
Бојана Божић Хрела
Андреа Раичевић

Техничка реализација изложбе
Жељко Левнаић, Продукција 68

Изложбу подржали
Музеј науке и технике, Београд
Музеј града Београда
Институт за архитектуру и урбанизам Србије
Етнографски музеј у Београду
Народна библиотека Србије
Библиотека САНУ

Изложбу су финансирали
Министарство културе и информисања Републике Србије
Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Републике Србије

Публикацију издају
Географски институт „Јован Цвијић“ САНУ
Српска академија наука и уметности

Аутори каталога
Злата Вуксановић-Мацура
Марија Дробњаковић
Јована Тодорић
Александра Спалевић

Рецензенти
Бранислав Митровић
Жељко Ђељац

За издаваче
Милан Радовановић, директор Географског института „Јован
Цвијић“ САНУ
Зоран Петровић, директор Галерије науке и технике САНУ

Дизајн и прелом каталога
Вјеко Сумић

Лектура
Милена Богдановић

Штампа
Inovatic Wolf, Панчево

Тираж
500

ISBN
978-86-80029-74-0

Садржај

1. Захвалница | 4
2. Којић и село | 7
3. Истраживање и планирање руралног простора:
рад Бранислава Којића | 19
4. Хронолошки преглед значајнијих догађаја у животу
Бранислава Којића | 53
5. Библиографија Бранислава Којића | 64
6. Каталог експоната | 70
7. Књига сакетака са научне конференције | 78

Систематизација и регионални приступ изучавању и планирању села Бранислава Којића

др Игор Марић,
др Божидар Манић,
маст. Бранислава Симић
Институт за архитектuru
и урбанизам Србије
УДК: 911.373:929 (Којић, Б.)

Истраживач, научник, педагог, практичар. Све наведене делатности уједињене су у раду Бранислава Којића. Учинио је много на пољу истраживања српског села, афирмисао његове карактеристике и систематизовао грађу. Важност Којићевог рада чини и компаративна анализа са примерима из других европских земаља. Поред уџбеника и монографија које је издао и који су доступни јавности, значајан је његов рад на научним пројектима, остварен у Институту за архитектуру и урбанизам Србије (ИАУС) и на Архитектонском факултету Универзитета у Београду. Нарочито је истицаш важност научног приступа развијену савремену архитектуре, о чијој улози је и писао чланке. Научни пројекти, рађени у ИАУС-у, коришћени за ово истраживање Којићевог рада су: „Стари балкански градови у Србији, Македонији и Црној Гори“ (1965–1968), „Варошице у Србији XIX века од 1815 до 1865. године“ (1966), „Сеоске варошице и сеоске чаршије у Србији“ (1966–1967) и „Перспективе развитка села у Србији“ (1972). Којићев допринос систематизацији села, са регионалним приступом, резултирао је класификацијом руралних подручја на простору Србије, коју је користио и касније, у раду на првом, никад довршеном Просторном плану Србије. Изучавање сеоских насеља спроводио је кроз низ аспекта: према просторним карактеристикама у спрези са аграрним одликама, у односу на привредно-тргишишни карактер, друштвено-политички, хијерархијски модел, те културолошко-обичајне карактеристике. Примењивао је методолошки свеобухватан, мултидисциплинарни приступ изучавању и анализи села. Значајна пажња у научним пројектима посвећена је изучавању појава у селу тога доба, нарочито социо-економске структуре сеоског становништва.

Почетком XX века, агрокомпомса наука и градитељска струја су почеле да приступају проблемима са којима су се сусрели. Приступ је био чисто привредни, али и научни. Вашингтонски консултант, са свим имањима и ставом о ресурсима, ценама, изотама и потреби преусмеравања државних субвенција од промовирача на јачању локалних услуга и инфраструктуре, након три деценије је довео до контроверзних резултата. Велика концентрација сиромаштва у руралним подручјима, прекомплексне политичке

Којићев научноистраживачки рад на проблематици сеоских насеља и сеоске архитектуре био је вишедеценијски, током целог радног века, те је изнедрио веома квалитетне и значајне резултате, који су релевантни и за савремене истраживаче у тој области. Подела села, према структури, на збијена, полузијена и разбијена, са низ подваријанти, затим по величини, те по регионалним карактеристикама на шумадијска, поморавска, тимочка, војвођанска, косовско-метохијска и друге, уткана је у његов рад као темељ за надградњу и сагледавање могућег даљег развоја. У да- нашњим измењеним друштвено-политичким околностима, већина његових истраживања је и даље релевантна пошто су методолошки доследна, актуелна у многим аспектима и изворна, због рада на терену и забележених сведочанства о појавама од којих су многе нестале.

Данас село не би требало да трпи последице неких прећашњих ограничења, нарочито просторно-географских, али то не значи да оно треба да се отуђи од аутохтоне средине и модификује у својој појавности до униформности. Требало би да задржи регионалне одлике у погледу хијерархије и броја насеља, у организацији, структури кућишта,

релевантна за кориснике, да који је његоваче државе из чија унутрашња политика и финансијски механизми у оквиру сектору, да тако и из посредничја у пружању самогодских услуга, да промовишу и унапреде на приступ кориснике новим знањима и новим технологијама.

Неретко се чује став да су понудени одговори за решавање изазове руралних средина, различите еволуационе, више него револуционарне природе, но то је уједно и архитектонском обликовању. Којић је својим радом афирмисао управо ове принципе, које користимо и данас, истичући географске и топографске карактеристике, генезу и развој, специфичне системе насеља и територија, затим урбанистичку структуру насеља, те архитектуру и изразите карактеристике. Модерна технологија изградње, развој комуникационих система и саобраћаја, глобално тржиште, елементи су који ће утицати на даљу трансформацију села. У исто време, глобални покрети за заштиту планете од различних узрочника њене деградације и уништења природних ресурса, теже ка циљу који је у симбиози природе и људске делатности. У изучавању односа сеоских насеља према територији на којој се налазе крију се те, и данас актуелне поруке, доступне управо из научног рада Бранислава Којића и његових савременика, те наследника који су се бавили и баве се темом села.

Данас село не би требало да трпи последице неких прећашњих ограничења, нарочито просторно-географских, али то не значи да оно треба да се отуђи од аутохтоне средине и модификује у својој појавности до униформности. Требало би да задржи регионалне одлике у погледу хијерархије и броја насеља, у организацији, структури кућишта,

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

72.071.1:929 Којић Б.(082)

72(497.11)*19*(082)

012 Којић Б.

БРАНИСЛАВ Којић - простор у селу, село
у простору / [аутори каталога [тј.] радова
Злата Вуксановић-Маџура ... и др.]. - Београд
: Географски институт "Јован Цвијић" САНУ
: Галерија науке и технике САНУ, 2017 (Панчево
: Inovatic Wolf). - 112 стр. : илустр. ; 24 cm

Тираж 500. - Хронолошки преглед значајнијих
догађаја у животу и раду Бранислава Којића:
стр. 53-63. - Напомене и библиографске
референце уз текст. - Библиографија уз поједине
радове. - Библиографија Бранислава
Којића: стр. 64-69. - Садрни и: Књига сажетака
са научне конференције.

ISBN 978-86-80029-74-0 (ГИЛЦ)

1. Вуксановић-Маџура, Злата, 1971- [аутор]
а) Којић, Бранислав (1899-1987) - Зборници

COBISS.SR-ID 246362380